

การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและการใช้เหตุผล
เชิงจริยธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียน
หลักสูตรในพระพุทธศาสนา โดยการจัดกระบวนการ
การเรียนรู้แบบธรรมสภาัจฉาและแบบอริยสัจ

กิตติณัฐ สุภวิชญ์พิสิฐกุล

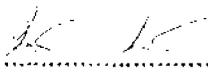
วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน
คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
ปีการศึกษา 2550

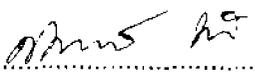
ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี อนุมัติวิทยานิพนธ์ เรื่อง การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนหลักสูตรในพระพุทธศาสนา โดยการจัดกระบวนการเรียนรู้แบบธรรมสภาัจฉา และแบบอริยสัจ เสนอโดย นายกิตติณัฐ ศุภวิชัยพิสิฐกุล เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาดามหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน

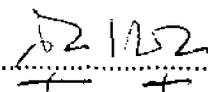

.....รองอธิการบดีฝ่ายวิจัยและบัณฑิตศึกษา
(นายตระกลุ จันทสุนทร)
วันที่ 1 เดือน พฤษภาคม พ.ศ. 2551

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ
(ดร.นารีรัตน์ สุวรรณวารี)

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ลัดดาวัลย์ พิชญพจน์)

.....กรรมการ
(ดร.วินัย ดิสงส์)

.....กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ
(ดร.สุพจน์ เกิดสุวรรณ)

หัวข้อวิทยานิพนธ์	การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนหลักสูตรในพระพุทธศาสนา โดยการจัดกระบวนการเรียนรู้แบบธรรมชาติศึกษาและแบบอริยสัจ
อาจารย์ที่ปรึกษา	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ลัดดาวัลย์ พิชญพจน์ ดร.วินัย ดิษฐรงค์
ชื่อนักศึกษา	กิตติณัฐ สุภาวิชัยพิสิษฐกุล
สาขาวิชา	หลักสูตรและการสอน
ปีการศึกษา	2550

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนหลักสูตรในพระพุทธศาสนา โดยการจัดกระบวนการเรียนรู้แบบธรรมชาติศึกษาและแบบอริยสัจและเปรียบเทียบการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนหลักสูตรในพระพุทธศาสนาโดยการจัดกระบวนการเรียนรู้แบบธรรมชาติศึกษาและแบบอริยสัจ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนปิยะชาติพัฒนาในพระราชูปถัมภ์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ตำบลพรหมณี อำเภอเมือง จังหวัดนครนายก ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2550 จำนวน 2 ห้องเรียน ห้องละ 33 คน รวม 66 คน โดยการสุ่มจับสลากแบบกลุ่ม (cluster random sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย แผนการจัดการเรียนรู้โดยการจัดกระบวนการเรียนรู้แบบธรรม-สัจจศึกษาและแบบอริยสัจ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มีค่าความเชื่อมั่น .81 แบบวัดการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม มีค่าความเชื่อมั่น .84 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) ค่าร้อยละ (percentage) และการทดสอบที (t-test)

ผลการวิจัย พบว่า

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนหลักสูตรในพระพุทธศาสนา ตามการจัดกระบวนการเรียนรู้แบบธรรมสัจจศึกษาและแบบอริยสัจ ไม่แตกต่างกัน
2. การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนหลักสูตรในพระพุทธศาสนา ตามการจัดกระบวนการเรียนรู้แบบธรรมสัจจศึกษาและแบบอริยสัจ

แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยกลุ่มที่เรียนตามการจัดกระบวนการเรียนรู้แบบอริยสัจมีการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูงกว่ากลุ่มที่เรียนตามการจัดกระบวนการเรียนรู้แบบธรรมสภาัจฉา

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

Thesis Title A Comparison of Learning Achievement and Ethical Reasoning
of Mathayomsuksa 1 Students on the Buddhist Doctrines as
Taught by the Dhammasakatcha and the Ariyasat Method

Thesis Advisors Asst. Prof. Laddawan Pitchayaphot
Dr. Winai Dissong

Name Kittinat Suphawichphisitkul

Concentration Curriculum and Instruction

Academic Year 2007

ABSTRACT

The purposes of this research aims to compare the learning achievement of the Mathayomsuksa 1 students on the Buddhist Doctrines as taught by the Dhammasakatcha and the Ariyasat method, compare their ethical reasoning on the Buddhist Doctrines as taught by the Dhammasakatcha and the Ariyasat method.

The sample group was 66 Mathayomsuksa 1 students selected by cluster random sampling during the first semester of the 2007 academic year, Piyachartphattana School under the Royal Patronage of Her Royal Highness Princess Maha Chakri Sirindhon, Prommani Subdistrict, Mueang District, Nakhon Nayok Province. They were divided into two classrooms, each consisting of 33 students.

The research instrument consisted of Dhammasakatcha and Ariyasat learning management plans, a learning achievement test with a reliability value of .81, and an ethical reasoning test with a reliability value of .84. The data was analyzed to calculate mean (\bar{X}), standard deviation (S.D.), percentage and t-test.

The findings are as follows:

1. the learning achievement of Mathayomsuksa 1 students on Buddhism as taught by Dhammasakatcha and the Ariyasat method showed no statistically significant difference.
2. the ethical reasoning of Mathayomsuksa 1 students on Buddhism as taught by the Ariyasat method was higher than those taught by the Dhammasakatcha method at a 0.5 level of statistical significance. The students

taught using the Ariyasat Method had ethical reasoning higher than the students taught using the Dhammasakatcha Method.

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

ประกาศคุณูปการ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยความกรุณา และความช่วยเหลืออย่างดียิ่ง จากผู้ช่วยศาสตราจารย์สัตตาวลัย พิชญพจน์ ประธานกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ ดร.วินัย ดิสงส์กร กรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ และ ดร.สุพจน์ เกิดสุวรรณ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ที่ได้กรุณาตรวจสอบข้อบกพร่องต่างๆ และให้ข้อเสนอแนะอันมีประโยชน์ต่อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณไว้ ณ ที่นี้ด้วยความเคารพ

ขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ว่าที่ร้อยตรี ดร.เสนห์ สุขเคนา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปราโมทย์ จันทรเรือง ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. กาสัก เตชะขันหมาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ศรีทิพย์ ภู่อาลี ผู้ช่วยศาสตราจารย์วรรณวิไล นันทมานพ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประสาร พวงพันธ์บุตร ดร.ทรงศรี ตุ่นทอง ดร.นารีรัตน์ สุวรรณวาริ อาจารย์จันทวัน เบ็ญจวรรณ อาจารย์บุญยานุช เฉยียงหงส์ อาจารย์ภูมิภักดี จารุชนนนท์ อาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี อาจารย์นภาพ ทวารเจริญ ผู้อำนวยการโรงเรียนอุบลรัตนราชกัญญาราชวิทยาลัย จังหวัดนครนายก อาจารย์ภavana เทียนขาว และอาจารย์ธรินทร์ภัสสร นิตวรกิจ โรงเรียนพิบูลวิทยาลัย จังหวัดลพบุรี และอาจารย์วุฒิพงษ์ นนท์ประเสริฐ โรงเรียนนครนายกวิทยาคม จังหวัดนครนายก ที่ได้กรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย และให้คำแนะนำอันเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อผู้วิจัย

ขอขอบพระคุณ คุณพ่อมานพ - คุณแม่เสถียร ปิ่นทอง ที่ได้ให้กำลังใจเสมอมา ขอขอบคุณคุณมนัสนันท์ ทิพย์จันทร์ และเพื่อนนักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน รุ่นที่ 6 ศูนย์มหาวิทยาลัย ตลอดจนถึงกัลยาณมิตรทุกท่านที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ช่วยเหลือ มาโดยตลอด ขอขอบคุณคณะครูและนักเรียน โรงเรียนปิยชาติพัฒนา ในพระราชูปถัมภ์ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี จังหวัดนครนายก ที่ให้ความร่วมมือในการทำวิจัยครั้งนี้จนประสบความสำเร็จ

คุณค่าของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขออุทิศถวายเป็นเครื่องบูชาพระรัตนตรัย บูชาพระคุณท่านพระอาจารย์สาโรช สีลธโร (เกิดกิจ) เจ้าอาวาสวัดเทพกัญชราราม จังหวัดลพบุรี และน้อมบูชามาตาปิตุคุณ ครูอุปัชฌายาอาจารย์คุณ แต่มาดาบิดาของข้าพเจ้า และบูรพคณาจารย์ทั้งหลายที่ได้ประสิทธิ์ประสาทภูมิปัญญาความรู้ทั้งปวงแก่ข้าพเจ้า ตลอดจนบูชาคุณบรรพบุรุษ บุพการี และผู้มีพระคุณทุกท่าน

กิตติคุณ สุภาวิชัยพิสิษฐกุล

สารบัญ

	หน้า
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง.....	1
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	6
ความสำคัญของการวิจัย.....	6
ขอบเขตของการวิจัย.....	6
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	8
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	11
สมมติฐานของการวิจัย.....	11
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	12
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544....	13
การจัดกระบวนการเรียนรู้แบบธรรมชาติ.....	109
การจัดกระบวนการเรียนรู้แบบอริยสัจ.....	115
การวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน.....	133
การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม.....	157
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	161
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	176
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	176
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	176
วิธีการสร้างเครื่องมือในการวิจัย.....	177
การดำเนินการวิจัย.....	183
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	186
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	190
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	190
ลำดับขั้นในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	190
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	191

สารบัญญัตินำ

		หน้า
ตาราง 1	รายละเอียดเกี่ยวกับสาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนา ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1.....	35
ตาราง 2	ชั้นต่าง ๆ ของอริยสัจ และวิธีการแห่งปัญญาหรือวิธีการทาง วิทยาศาสตร์.....	117
ตาราง 3	ขั้นตอนการจัดกระบวนการเรียนรู้ตามขั้นตอนทั้งสี่ของอริยสัจ และเทคนิคสำคัญ.....	122
ตาราง 4	เปรียบเทียบวิธีสอนแบบอริยสัจสี่กับวิธีสอนตามปกติ.....	128
ตาราง 5	กระบวนการใช้คำถามเพื่อแก้ปัญหาความทุกข์ตามแนวพุทธศาสตร์.....	129
ตาราง 6	โครงสร้างกิจในอริยสัจประยุกต์ร่วมกับญาณ 3.....	132
ตาราง 7	แบบแผนการทดลอง.....	184
ตาราง 8	เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยการจัดกระบวนการเรียนรู้แบบธรรมสภากิจฉา และแบบอริยสัจ ก่อนการทดลอง.....	191
ตาราง 9	ผลการทดลองผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 1 โดยการจัดกระบวนการเรียนรู้แบบธรรมสภากิจฉาและ แบบอริยสัจ ก่อนการทดลอง.....	191
ตาราง 10	เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยการจัดกระบวนการเรียนรู้แบบธรรมสภากิจฉา และแบบอริยสัจ หลังการทดลอง.....	192
ตาราง 11	ผลการทดลองผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 1 โดยการจัดกระบวนการเรียนรู้แบบธรรมสภากิจฉาและ แบบอริยสัจ หลังการทดลอง.....	192
ตาราง 12	เปรียบเทียบการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 1 โดยการจัดกระบวนการเรียนรู้แบบธรรมสภากิจฉาและ แบบอริยสัจ หลังการทดลอง.....	193
ตาราง 13	ผลการทดลองการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 1 โดยการจัดกระบวนการเรียนรู้แบบธรรมสภากิจฉา และแบบอริยสัจ หลังการทดลอง.....	194

ตาราง 14	คะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ และค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแผนการจัดการเรียนรู้แบบธรรมสภาัจฉา เรื่อง หลักกรรม.....	378
ตาราง 13	คะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ และค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแผนการจัดการเรียนรู้แบบธรรมสภาัจฉา เรื่อง อบายมุข 6.....	378
ตาราง 16	คะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ และค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแผนการจัดการเรียนรู้แบบธรรมสภาัจฉา เรื่อง สุข 2.....	379
ตาราง 17	คะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ และค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแผนการจัดการเรียนรู้แบบธรรมสภาัจฉา เรื่อง ไตรสิกขา.....	379
ตาราง 18	คะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ และค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแผนการจัดการเรียนรู้แบบธรรมสภาัจฉา เรื่อง ปธาน 4.....	380
ตาราง 19	ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแผนการจัดการเรียนรู้แบบธรรมสภาัจฉา	380
ตาราง 20	คะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ และค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแผนการจัดการเรียนรู้แบบอริยสัจ เรื่อง หลักกรรม.....	381
ตาราง 21	คะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ และค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแผนการจัดการเรียนรู้แบบอริยสัจ เรื่อง อบายมุข 6.....	381
ตาราง 22	คะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ และค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแผนการจัดการเรียนรู้แบบอริยสัจ เรื่อง สุข 2.....	382
ตาราง 23	คะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ และค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแผนการจัดการเรียนรู้แบบอริยสัจ เรื่อง ไตรสิกขา.....	382
ตาราง 24	คะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ และค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแผนการจัดการเรียนรู้แบบอริยสัจ เรื่อง ปธาน 4.....	383
ตาราง 25	ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแผนการจัดการเรียนรู้แบบอริยสัจ....	383
ตาราง 26	คะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ และค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน.....	384
ตาราง 27	ผลการวิเคราะห์ค่าความยากง่าย (p) และค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน.....	387
ตาราง 28	ผลการวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ค่าความยากง่าย (p) และค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่คัดเลือกไว้.....	388

ตาราง 29	คะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ และค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบวัดการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม.....	หน้า 389

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	12
ภาพ 2 ระบบเหตุผลตามการวิเคราะห์จากอริยสัจสี่.....	120
ภาพ 3 วิธีวิทยาศาสตร์ทางธรรม.....	121
ภาพ 4 ขั้นตอนการจัดกระบวนการเรียนรู้แบบอริยสัจ.....	124
ภาพ 5 ขั้นตอนการสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์.....	150